

PROGRAMES D'ASSIGNATURES

CURS 1991-92

**DIVISIÓ DE CIÈNCIES HUMANES I SOCIALS
FACULTAT DE FILOSOFIA**

INDEX

Primer Cicle

Primer Curs

Estadística aplicada a les Ciències Humanes I (Grups A i B)	7
Història de la Filosofia (Grup A)	9
Història de la Filosofia (Grup B)	10
Introducció a la Pedagogia (Grup A)	11
Introducció a la Pedagogia (Grup B)	12
Metodologia de la Ciència (Grups A i B)	13
Psicologia General I (Grups A i B)	14

Segon Curs

Història de la Filosofia i de la Ciència Antigues (Grup A)	15
Història de la Filosofia i de la Ciència Antigues (Grup B)	17
Història de la Filosofia i de la Ciència Medieval (Grups A i B)	19
Història de la Filosofia i de la Ciència dels segles XV-XVIII (Grup A)	20
Història de la Filosofia i de la Ciència dels segles XV-XVIII (Grup B)	21
Lògica I (Grups A i B)	22
Sociologia (Grups A i B)	23
Filosofia de la naturalesa (Grups A i B)	25
Antropologia (Grup A)	26
Antropologia (Grup B)	27
Fonaments Biològics de la Personalitat (Grup A)	28
Fonaments Biològics de la Personalitat (Grup B)	29

Tercer Curs

Història de la Filosofia i de la Ciència dels segles XVIII-XIX (Grup A)	30
Història de la Filosofia i de la Ciència dels segles XVIII-XIX (Grup B)	31
Història de la Filosofia i de la Ciència del segle XX (Grup A)	32
Història de la Filosofia i de la Ciència del segle XX (Grup B)	33
Lògica II (Grups A i B)	34
Filosofia del Llenguatge (Grups A i B)	35
Ètica (Grup A)	36
Ètica (Grup B)	37
Estètica (Grup A)	38
Estètica (Grup B)	39
Teoria del Coneixement (Grup A)	40
Teoria del Coneixement (Grup B)	41
Ontologia (Grup A)	42
Ontologia (Grup B)	43

Segon Cicle

Quart i Cinquè cursos

Ètica, Política i Economia	44
La Fe Poètica (El romanticisme anglès)	45
Pensar en la Nit del Segle	47
Seminari Cosmovisiu	48
La Justícia i les seves Implicacions (Grup A)	49
La Justícia i les seves Implicacions (Grup B)	50
Comunitat i Poder	51
Cartesianisme i Fenomenologia	52
Raó i Crítica en la Modernitat	53
La Metafísica de Plató	54
El coneixement racional de Déu	55
Els graus de perfecció	56
Habermas: ètica i política	57
El primer Aristòtil i la seva metafísica (II)	58
El terme "dialèctica" de Plató a Hegel	60
Els Diàlegs de Giordano Bruno	61
Introducció a la filosofia de Hegel	62
Individu i Història	63
La comprensió de l'Acció	64
El panteó de Nietzsche (Grups A i B)	65
La Funció del Llenguatge: Veritat i Poder	66
El Platonisme del Segle XII	67
Filosofia de la Cultura	68
Aspectes de la Revolució Científica	69
Sociologia del Coneixement	70
Temes de teoria de models	71
Teories de la veritat i teories del significat	73
Ètica Contemporània	74
La constitució d'una filosofia de la natura	75
Teoria de conjunts	76
Ètiques i Polítiques Il·lustrades	77

X

**Estadística aplicada a les
Ciències Humanes I**

CODI: 101

GRUPS: A 1 B

Assignatura: 1r curs; obligatòria; anual; 2 h setmanals teòriques

Llengua: català

Professora: Carme Panchón i Iglesias + **JOSÉ LUIS MEDINA MOYA**

Departament: Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació

Temari

UNITAT 1: Naturalesa i procés de la investigació científica en educació

1. El coneixement i el mètode científic.
2. El procés general de la investigació científica en educació.
  - 2.1 El problema que s'ha d'investigar. Revisió de la bibliografia.
  - 2.2 Les hipòtesis. Definició i classificació de les variables.
  - 2.3 La recollida de dades. Classificació dels procediments de mesura. Població i mostra. Tècniques de mostreig.
  - 2.4 Anàlisi de les dades. L'estadística.
  - 2.5 Interpretació i conclusions.
3. Tipologies més importants dins la investigació educativa.
4. L'informe d'investigació.

UNITAT 2: Estratègies d'investigació i tècniques estadístiques associades

5. Estudis descriptius. Concepte, elements i procediments.
  - 5.1 Tabulació i anàlisi exploratòria de dades.
    - 5.1.1 Distribucions de freqüències. Representacions gràfiques.
    - 5.1.2 Mesures de tendència central.
    - 5.1.3 Mesures de dispersió.
    - 5.1.4 Mesures de posició.
    - 5.1.5 Mesures de forma.
  - 5.2 Distribucions de probabilitat. Distribució normal. Proves estadístiques de comprovació de normalitat: Kolmogorov.
  - 5.3 Puntuacions normatives
6. Introducció a la teoria de l'estimació estadística.
  - 6.1 Problemes d'estimació. L'error mostral.
  - 6.2 Estimació de paràmetres: mitjanes, variàncies i proporcions.
7. Estudis experimentals. Concepte, elements i procés.
8. Estudis correlacionals i predictius. Concepte, elements i procés.

Bibliografia bàsica

BISQUERRA, R.; ECHEVERRIA, B.; RODRIGUEZ, M. *Estadística Psicopedagògica (Pràcticas)*. Barcelona: PPU, 1985.

CALVO GOMEZ, F.; SARRAMONA, J. *Ejercicios de estadística aplicados a las ciencias sociales*. Barcelona: CEAC, 1983.

FERNANDEZ DIAZ, M.J.; GARCIA RAMOS, J.M.; ASENSIO MUÑOZ, I.; FUENTES VICENTE, A. *225 Problemas de Estadística aplicada a las Ciencias Sociales*. Madrid: Síntesis, 1990.

SCHRISTENSEN, B.H. *Estadística paso a paso*. 3a. ed. Mèxic: Trillas, 1990

SANCHIS, C.; SALILLAS, J.; RIERA, T.; FONTANET, G. *Hacer Estadística*. Madrid: Biblioteca de Recursos Didàctics Alhambra, 1986.

WELKOWITZ, J.; EWEN, R.B.; COHEN, J. *Estadística aplicada a las Ciencias de la Educación*. Madrid: Santillana, 1981 (Aula XXI).

Sistema d'avaluació

Dues avaluacions parcials i una avaluació final.

Primera avaluació parcial:

Contingut: Des del principi de curs fins a la data de l'examen.
(aproximadament durant la setmana verda).

Procediment: Prova objectiva.

Segona avaluació parcial:

Contingut: A partir del primer examen fins a final.

Procediment: Prova objectiva.

S'hi poden presentar els alumnes amb el primer parcial aprovat.

Avaluació final - Convocatòria de juny:

Contingut: Tota la matèria per als alumnes amb el primer parcial suspès o els que es presenten directament a l'examen final.

La matèria corresponent al segon parcial per als alumnes amb el segon parcial suspès i el primer parcial aprovat.

Procediment: Prova objectiva.

Avaluació final - Convocatòria de setembre:

Tota la matèria.

Història de la Filosofia

CODI: 102

GRUP: A

Assignatura: 1r curs; obligatòria; anual; 2 h setmanals teòriques

Llengua: castellà

Professora: Carmen Revilla Guzmán

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Tenari

1. Plantejament general dels corrents actuals del pensament.
2. Desenvolupament d'un problema filosòfic en la història del pensament.
3. Introducció a la lectura de Plató, Aristòtil, Descartes, Kant, Hegel i Nietzsche.

Les qüestions fonamentals a què es farà referència giraran al voltant del nucli temàtic següent:

- El saber històric i de la història de la filosofia.
- El llenguatge del text filosòfic.
- La idea clàssica de filosofia i les seves dimensions.
- Les coordenades de la modernitat.
- Tradició i crítica de la cultura.

Bibliografia bàsica

PLATÓ. *Fedro*.

ARISTÒTIL. *Ètica nicomàquea*.

DESCARTES. *Discurso del método*.

KANT. *Introducció i pròlegs a la KrV*.

NIETZSCHE. *El crepúsculo de los ídolos*.

Sistema d'avaluació

Examen.

Història de la Filosofia

CODI: 102

GRUP: B

Assignatura: 1r curs; obligatòria; anual; 2 h setmanals teòriques.
Llengua: català
Professora: Margarita Mauri i Alvarez
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. Introducció a la filosofia pre-platònica.
2. Plató.
3. Aristòtil.
4. St. Agustí.
5. St. Tomàs d'Aquino.
6. R. Descartes.
7. D. Hume.
8. I. Kant.
9. K. Marx.
10. F. Nietzsche.
11. J.P. Sartre.

Bibliografia bàsica

- ABBAGNANO, N. *Historia de la filosofia*. 3. vol. Barcelona: Montaner y Simón, 1955-56.
- COPLESTON, F. *Historia de la filosofia*. 9 vol. Barcelona: Ariel, 1969-81.
- HIRSCHBERGER, J. *Historia de la filosofia*. 2 vol. Barcelona: Herder 1976.
- VVAA. *Los filósofos y sus filosofías*. 3 vol. Barcelona: Vicens-Vives, 1983.

Sistema d'avaluació

L'avaluació consistirà en dos exàmens parcials, un al gener i l'altre al maig. El primer serà temàtic, i el segon, de comentari de text. La matèria del curs constarà dels temes del programa i de la lectura dels textos dels autors que s'inclouran en un dossier.

Introducció a la Pedagogia

CODI: 103

GRUP: A

Assignatura: 1r curs; obligatòria; anual; 2 h setmanals teòriques.
Llengua: castellà
Professor: Jorge Larrosa Bondía
Departament: Teoria i Història de l'Educació.

Temari

1. La qüestió de l'educació en la història del pensament.
2. Filosofia de la ciència i la tecnologia, i educació científica i tècnica.
3. Ètica, subjecte i educació moral.
4. Filosofia de la cultura, i estètica i educació humanística i artística.
5. Pedagogia, ciències de l'educació i investigació pedagògica. La qüestió epistemològica.

Bibliografia bàsica

- AGAZZI, A. *Historia de la Filosofia y la Pedagogia*. 3 vol. Alcoy: Marfil, 1966.
- BOWEN, J.; HOBSON, P.R. *Teoría de la Educación. Innovaciones importantes en el pensamiento educativo occidental*. Mèxic: Limusa, 1979.
- CANIVEZ, P. *Eduquer le citoyen?* París: Hatier, 1990.
- CARR, W.; KEMMIS, S. *Teoría crítica de la enseñanza*. Barcelona: Martínez Roca, 1988.
- CHAZAN, B.I. *Contemporary Approaches to Moral Education. Analyzing Alternative Theories*. Nova York: Teachers College Press, 1985.
- DUDLEY, L.; AUSTIN, F. *The Humanities. Applied Aesthetics*. Nova York: MacGraw Hill, 1960.
- LARROSA, J. *El trabajo epistemológico en Pedagogía*. Barcelona: PPU, 1990.
- NASH, P. et al. *The Educated Man. Studies in the History of Educational Thought*. Londres: Wiley and Sons, 1965.
- FALACIOS, J. *La cuestión escolar*. Barcelona: Laia. 1980.
- STENHOUSE, D. *Active Philosophy in Education and Science. Paradigms and Language Games*. Londres: Allen and Unwin, 1985.

Sistema d'avaluació

Dos treballs breus (tipus recensió, anàlisi de conceptes bàsics i comentari) sobre algun text dels tractats en els temes 1 i 5. A principi de curs s'entregarà una llista de textos.

Un examen final dels temes 2, 3 i 4.

Introducció a la Pedagogia

CODI: 103

GRUP: B

Assignatura: 1r curs; obligatòria; anual; 2 h setmanals teòriques
Llengua: castellà
Professor: Félix Santolaria
Departament: Teoria i Història de l'Educació

Temari

1. L'educació. Concepte. Definició. Xarxa nomològica del terme educació. Les fases del procés educatiu.
2. Pedagogia i ciències de l'educació. Classificació, objecte i camp de les diferents disciplines pedagògiques.
3. Elements personals de la relació educativa. L'educand. Vessants i problemes de l'estudi del seu desenvolupament. L'educador.
4. Elements metodològics de la relació educativa. El procés didàctic. Tècniques didàctiques.
5. El pensament pedagògic i el fet educatiu. Evolució històrica. Síntesi per èpoques i autors més representatius.

Bibliografia bàsica

- AVANZINI, G. *La pedagogia en el siglo XX*. Madrid: Narcea, 1979.
- COOMBS, P.H. *La crisis mundial de la educación. Perspectivas actuales*. Madrid: Santillana, 1985.
- FAURE, E. *Aprender a ser*. Madrid: Alianza Universidad, 1973.
- FERNANDEZ, A.; SARRAMONA, J. *La educación problemática. Constantes y problemática actual*. Barcelona: CEAC, 1978.
- NASSIF, R. *Pedagogía general*. Madrid: Cincel, 1978.
- PALACIOS, J. *La cuestión escolar*. Barcelona: Laia, 1980.
- PUIG, J. *Teoría de la educación*. Barcelona: PPU, 1986.
- SANVISENS, A. (dir.). *Introducción a la pedagogía*. Barcelona: Barcanova, 1984.
- TRILLA, J. *Ensayos sobre la escuela*. Barcelona: Laertes, 1985.
- TRILLA, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona: Laertes, 1985.
- VVAA. *Textos de pedagogía. Conceptos y tendencias en las ciencias de la educación*. Barcelona: PPU, 1985.

Sistema d'avaluació

L'avaluació es farà, fonamentalment, a partir de dues proves escrites sobre els continguts treballats a classe i les lectures recomanades en els diferents nuclis temàtics.

Metodologia de la Ciència

CODI: 104

GRUPS: A i B

Assignatura: 1r curs; obligatòria; anual; 2 h setmanals teòriques
Llengua: castellà
Professors: Manuel Garcia-Carpintero (A) i Ramón Cirera (B)
Departament: Lògica, Història i Filosofia de la Ciència

Temari

La intenció d'aquesta assignatura és introduir l'estudiant en algunes de les matèries que són competència del Departament de Lògica, Història i Filosofia de la Ciència, que es consideren fonamentals.

El curs es divideix en tres parts. La primera part consisteix en una introducció al llenguatge dels conjunts. La segona part, en una introducció a la lògica.

Finalment, a la tercera part, més curta, es presenten i discuteixen problemes filosòfics relacionats amb la ciència i el coneixement.

Bibliografia bàsica

LIPSCHUTZ, S. *Teoría de conjuntos y temas afines*. Serie Schaum. Ed. McGrawhill.

DEANO, A. *Introducción a la lógica formal*. cap. I i II.1. Madrid: Alianza Universidad, 1978.

Sistema d'avaluació

Examen final.

Psicologia general I

GRUPS: A i B

CODI: 105

Assignatura: 1r curs; obligatòria; anual; 2 h setmanals teòriques
Llengua: català
Professor: Manuel Villegas Besora
Departament: Psicologia Bàsica

Temari

Introducció a la psicologia.

La tradició filosòfica i la psicologia.

Psicologia idiogràfica i nomotètica (qüestions de metodologia).

Psicologia de la personalitat.

Conceptes bàsics de psicopatologia.

Formes d'intervenció en psicologia.

Bibliografia bàsica

La bibliografia per a cada tema es donarà a la classe.

Sistema d'avaluació

Examen general a final de curs i prova específica per millorar nota.

Història de la Filosofia i de la Ciència Antiques

CODI: 201

GRUP: A

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques /1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Antonio Alegre Gorri
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

En aquest curs s'estudiaran, fonamentalment, els autors següents: pre-socràtics -amb especial atenció als jonis, als pitagòrics, Heracli, Parmènides, atomistes, Empèdocles, Anaxàgores-, Sòcrates, la sofística -amb referències a la tragèdia àtica-, Plató, Aristòtil i les filosofies postaristotèliques i de l'època hel·lenística, especialment en comentaris de textos, estudis detallats de fonts; també s'ensenyarà a l'alumne a fer treballs d'investigació. El professor insistirà especialment en els seus temes d'investigació i de major especialització.

Bibliografia bàsica

1. Fonts:

KIRK & RAVEN. *Los filósofos presocráticos*. Madrid: Gredos, 1983.

UNDERSTEINER. *Sofisti: Testimonianze e frammenti*. Florència: Nuova Italia, 1967.

PLATÓ. *Todos sus Diálogos*. Madrid: Gredos, IEC, Bernat Metge.

ARISTÒTIL. *Metafísica i De Anima*. Madrid: Gredos.

DIÓGENES LAERCIO. "Epicuro". A: *Las vidas de los filósofos ilustres* (libre X). Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1981.

LUCRECIO. *De rerum natura*. Barcelona: Bosch, 1976.

2. Bibliografia secundària:

ALEGRE GORRI, A. *Estudios sobre los presocráticos*. Barcelona: Anthropos, 1985.

ALEGRE GORRI, A. *La sofística y Sócrates*. Barcelona: Montesinos, 1987.

ALEGRE GORRI, A. *Historia de la Filosofía Antigua*. Barcelona: Anthropos, 1988.

ARMSTRONG, A.H. *Introducción a la filosofía antigua*. Buenos Aires: Eudeba, 1983.

JAEGER, W. *Faideia*. Mèxic: FCE, 1981.

LONG, A. *La filosofía helenística*. Madrid: Revista de Occidente, 1945.

REALE. G. *Introducción a Aristóteles*. Barcelona: Herder, 1985.

VVAA. *Los filósofos y sus filosofías*. Vol.1. Barcelona: Vicens Vives, 1976.

Sistema d'avaluació

Examen escrit final.

Història de la Filosofia i de la Ciència Antiques

CODI: 201

GRUP: B

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques /1 pràctiques

Llengua: castellà

Professora: Maria Isabel Méndez Lloret

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

En aquest curs s'estudiaran, fonamentalment, els autors següents: pre-socràtics -amb especial atenció als jonis, als pitagòrics, Heracli, Parmènides, atomistes, Empèdocles, Anaxàgores-, Sòcrates, la sofística -amb referències a la tragèdia àtica-, Plató, Aristòtil i les filosofies postaristotèliques i de l'època hel·lenística, especialment en comentaris de textos, estudis detallats de fonts; també s'ensenyarà a l'alumne a fer treballs d'investigació. La professora insistirà especialment en els seus temes d'investigació i de major especialització.

Bibliografia bàsica

1. Fonts:

KIRK & RAVEN. *Los filósofos presocráticos*. Madrid: Gredos, 1983.

UNDERSTEINER. *Sofisti: Testimonianze e frammenti*. Florència: Nuova Italia, 1967.

PLATÓ. *Todos sus Diálogos*. Madrid: Gredos, IEC, Bernat Metge.

ARISTÒTIL. *Metafísica i De Anima*. Madrid: Gredos.

DIÒGENES LAERCIO. "Epicuro". A: *Las vidas de los filósofos ilustres* (libro X). Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1981.

LUCRECIO. *De rerum natura*. Barcelona: Bosch, 1976.

2. Bibliografia secundària:

ALEGRE GORRI, A. *Estudios sobre los presocráticos*. Barcelona: Anthropos, 1985.

ALEGRE GORRI, A. *La sofística y Sócrates*. Barcelona: Montesinos, 1987.

ALEGRE GORRI, A. *Historia de la Filosofía Antigua*. Barcelona: Anthropos, 1988.

ARMSTRONG, A.H. *Introducción a la filosofía antigua*. Buenos Aires: Eudeba, 1983.

JAEGER, W. *Paideia*. Mèxic: FCE, 1981.

LONG, A. *La filosofía helenística*. Madrid: Revista de Occidente, 1945.

REALE. G. *Introducción a Aristóteles*. Barcelona: Harder, 1985.

VVAA. *Los filósofos y sus filosofías*. Vol.1. Barcelona: Vicens Vives, 1976.

Sistema d'avaluació

Examen escrit final.

Història de la Filosofia i de la Ciència Medieval

CODI: 202

GRUPS: A i B

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/1 pràctiques

Llengua: català

Professor: Francesc Fortuny Bonet

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

Convencionalment s'estudia la filosofia escrita en llatí des de M.T. Ciceró (segle I aC) fins a 1350. Una perspectiva tan dilatada invita a valorar especialment la dimensió històrica de la filosofia, la problemàtica de la producció historiogràfica i la seva aplicació. Per a aquestes reflexions, els manuals (que cal llegir com a preparació del curs) proporcionen ensems l'horitzó i el programa de l'assignatura.

A classe es llegiran i comentaran, amb la participació de tothom, textos rellevants de Ciceró, l'emperador Julià, Agustí d'Hipona, J. Escot Eriúgena, Jonàs d'Orleans, Roscellin, Anselm de Canterbury, Pere Abelard, Joan de Salisbury, Averrois llatí, Siger de Brabant, Tomàs d'Aquino, Guillem d'Ockham, Joan Buridà...

Bibliografia bàsica

LONG, A.A. *La filosofía helenística*. Madrid: Revista de Occidente, 1975.

BORWN, P. *Agustín de Hipona*. Madrid: Revista de Occidente, 1970.

W.AA. *Jean Scot Erigène et la Histoire de la Philosophie*. Editions du CNRS, 1977.

JOLIVET, J. *Arts du langage et théologie chez Abélard*. Jean Vrin, 1969.

VAN STEENBERGHEN, F. *La philosophie au XIIIè siècle*. Editions du Université de Louvain, 1966 (2).

DE ANDRES, T. *El nominalismo de G. de Ockham como filosofía del lenguaje*. Madrid: Gredos, 1969.

Sistema d'avaluació

Examen final.

**Història de la Filosofia i de la
Ciència dels segles XV-XVII**

CODI: 203

GRUP: A

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques

Llengua: castellà

Professor: Miguel Angel Granada Martínez

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la
Cultura

Temari

El curs tractarà els temes següents:

1. Cosmologia, religió i política en el Renaixement italià: platonisme, aristotelisme, savonarolisme, Maquiavel.
2. Humanisme i reforma: Erasme, Moro, Luter.
3. El començament de la revolució científica: Copèrnic i Bruno.

Bibliografia bàsica

A més de les obres dels autors estudiats, els títols següents ofereixen una panoràmica general orientativa:

GRANADA, M.A. *Cosmología, religión y política en el Renacimiento italiano*. Barcelona: Anthropos, 1988.

AUGUSTINJN, C. *Erasmus de Rotterdam*. Barcelona: Crítica, 1990.

FEVRE, L. *Martin Lutero*. Mèxic: FCE, 1958.

YATES, F.A. *Giordano Bruno y la tradición hermética*. Barcelona: Ariel, 1982.

KUHN, T.S. *La revolución copernicana*. Barcelona: Ariel, 1980

Sistema d'avaluació

Examen final.

**Història de la Filosofia i de la
Ciència dels segles XV-XVII**

CODI: 203

GRUP: B

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques

Llengua: castellà

Professora: Carmen Revilla Guzmán

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la
Cultura

Temari

El programa s'estructura en dues parts:

a) Temes de caràcter introductorí:

- La idea del Renaixement.
- El Renaixement italià.
- La revolució científica.
- La configuració del pensament modern en el XVII.

b) L'estudi preferent i detallat dels autors següents: Maquiavel, G. Bruno, F. Bacon, Descartes, Spinoza.

És imprescindible la lectura d'alguna obra d'aquests autors, que constituirà també el tema de discussió i treball a les classes pràctiques.

Bibliografia bàsica

GARIN, E. *La revolución cultural del Renacimiento*. Barcelona: Crítica, 1981.

GRANADA, M.A. *Cosmología, religión y política en el Renacimiento italiano*. Barcelona: Anthropos, 1988.

BELTRAN, A. *Galileo*. Barcelona: Barcanova, 1983.

KHUN, T.S. *La revolución copernicana*. Barcelona: Ariel, 1980.

YATES, F.A. *Giordano Bruno y la tradición hermética*. Barcelona: Ariel, 1982.

GARIN, E. *Descartes*. Barcelona: Crítica, 1989.

Sistema d'avaluació

Examen.

Lògica I

CODI: 204

GRUPS: A i B

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 3 teòriques
Llengua: castellà
Professor: Calixto Badesa
Departament: Lògica, Història i Filosofia de la Ciència

Temari

El curs pretén oferir una introducció sòlida a la lògica de primer ordre, útil per als qui tenen intenció de continuar el seu estudi en cursos posterior (en especial Lògica II), però també prou completa per ser profitosa als estudiants que decideixen no estudiar més lògica pròpiament dita.

El curs consta de tres parts. A la primera, s'estudien les nocions conjuntistes suficients per garantir un tractament adequat de les entitats abstractes que ens faran falta posteriorment (com llenguatges i estructures).

A la segona, es presenten els llenguatges de primer ordre i s'estudien els aspectes bàsics de la seva sintaxi i la seva semàntica (veritat en una estructura, satisfacció, conseqüència, validesa universal...), i es conclou amb la introducció d'un càlcul deductiu i l'estudi de la relació de deduïbilitat.

A la tercera part, es tracten temes miscel·lanis: teories i axiomes; definició; algoritmes i decidibilitat...

Bibliografia bàsica

- MATES, B. *Lógica matemática elemental*. Madrid: Tecnos, 1970.
TARSKI, A. *Introducción a la lógica*. Espasa Calpe, 1951.
QUINE, W.V. *Los métodos de la lógica*. Barcelona: Ariel.
MANZANO, M. *Teoría de modelos*. Alianza.
MOSTERIN, J. *Lógica de Primer Orden*. Barcelona: Ariel, 1983.
SUPPES, P. *Introducción a la lógica simbólica*. Mèxic: CECSA.
QUESADA, D. *La lógica y su filosofía*. Barcelona: Barcanova, 1984.
SUPPES, P. *Axiomatic Set Theory*. Dover.
ENDERTON, H. *Elements of Set Theory*. Nova York: Academic Press.

Sistema d'avaluació

Examen final.

Sociologia

CODI: 205

GRUPS: A i B

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Josep M. Alsina Roca
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

El curs consta de dues parts. En primer lloc, s'estudiaran els principals autors que, des del segle XIX fins a l'actualitat, han anat configurant el pensament sociològic. L'objectiu és aclarir les qüestions plantejades sobre el caràcter científic de la sociologia i la seva relació amb la filosofia social. La segona part té un caràcter sistemàtic, i s'hi analitzaran els conceptes i temes bàsics de la sociologia. Les classes pràctiques s'organitzaran en seminaris sobre temes monogràfics del programa.

A. La sociologia com a ciència: plantejament històric.

1. Precedents: filosofia social i sociologia.
2. Compte, Marx, Spencer.
3. Durkheim, Max Weber, Simmel i Pareto.
4. Corrents sociològics actuals.

B. L'objecte de la sociologia: plantejament sistemàtic.

1. Comunitat i societat.
2. Autoritat i poder.
3. Estatus i classe.
4. El sagrat i el profà.
5. Individualisme i socialització.
6. Canvi social.

Bibliografia bàsica

- ARON, R. *Las etapas del pensamiento sociológico*. Buenos Aires: Siglo XXI, 1970.
GURVITCH, G. *Sociología del siglo XX*. Barcelona: El Ateneo, 1965.
NISBET, R. *La formación del pensamiento sociológico*. Buenos Aires: Amorrortu, 1976.
ROCHER, C. *Introducción a la sociología general*. Barcelona: Herder, 1978.
SMELSER, N.; WARNER, R. *Teoría sociológica. Análisis histórico y formal*. Madrid: Espasa Calpe, 1976.
WOESSNER, J. *Sociología*. Barcelona: Herder, 1978.

Sistema d'avaluació

Es faran dos exàmens parcials corresponents a cada una de les dues parts del programa. Els alumnes que els aprovin no han de fer l'examen final. S'exigirà un treball monogràfic sobre un autor del programa. Es valorarà la participació en els seminaris.

Sistema d'avaluació

Participació a classes teòriques i pràctiques.
Treballs presentats en relació amb el contingut de l'assignatura.
Dos exàmens parcials (al febrer i al maig).
Examen final al juny per recuperar o pujar nota. Tot alumne té dret a l'examen final.

Filosofia de la naturalesa

CODI: 206

GRUPS: A i B

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques /1 pràctiques

Llengua: castellà/català

Professors: Josep M. Petit (A) i Antoni Prevosti (B)

Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. Introducció a la filosofia de la naturalesa.
El seu lloc en la filosofia. El seu objecte.
Filosofia natural, ciències naturals, ciència matemàtica de la naturalesa.
2. Els principis de la naturalesa.
Monismes i pluralismes grecs. L'atomisme. El mecanicisme. El dinamisme. L'hilemorfisme.
3. La naturalesa.
Naturalesa i tècnica. El principi del moviment. La tendència. Naturalesa i món.
4. La causalitat a la natura.
Les causes pròpies. L'atzar. La necessitat. El finalisme.
5. El moviment.
Les condicions del moviment. L'infinit. El continu.
6. El lloc.
L'espai. El buit. L'absolut i el relatiu de l'espai. El camp.
7. El temps.
Passat, present i futur. L'instant. La mesura del temps.
8. Filosofia de la natura i Cosmologia. Unitat i ordre. Evolució i temps de l'univers.

Bibliografia bàsica

- ARISTÒTIL. *Física*. (En l'edició bilingüe de Belles Lettres. París, 1973)
- DESCARTES. *Les Principis de la Philosophie*. París: Garnier, 1973.
- DESCARTES. *Le Monde*. París: Garnier, 1973.
- LEINIZ. *De ipsa natura; De rerum originatione radicarum; Système Nouveau de la nature; La Monadologie*.
- KANT. *Kritik der reinen Vernunft*. (Edició castellana: 3a ed. Madrid: Alfaguara, 1984)
- KANT. *Kritik der Urteilskraft*. (Edició castellana a V. Suárez, Madrid, 1914)
- MARITAIN. *Philosophie de la Nature*. (Edició castellana a Club de Lectores, B.A., 1980)
- MAY. *Kleiner Grundriss der Naturphilosophie*. (Edició castellana a FCE "Filosofia natural", Mèxic, 2a reimp. 1975)
- ARTIGAS-SANGUINETTI. *Filosofia de la Naturaleza*. Eunsa.

Antropologia

CODI: 207

GRUP: A

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques
Llengua: català
Professor: Francesc Pereña i Blasi
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

- Introducció: el problema antropològic com a problema filosòfic.
- Perspectiva històrica:
  - a) El començament grec: Sofística, Plató, Epicur.
  - b) Un model modern: Descartes.
  - c) L'antropologia com a crítica: Feuerbach.
- Una antropologia filosòfica del s. XX: Cassirer.
- Antropologia i ontologia. Heidegger: l'anàlisi de l'existència i el problema de l'humanisme.

Bibliografia bàsica

- CASSIRER, E. *Antropologia filosòfica*. Mèxic: FCE.
- DESCARTES, R. *Meditaciones metafisicas*. Madrid: Alfaguara, 1977.
- FEUERBACH, L. *Manifestos antropològics*. Barcelona: Laia, 1984.
- HEIDEGGER, M. *El ser y el tiempo*. 6a. ed. Mèxic: FCE, 1987.
- HEIDEGGER, M. *Fites*. Barcelona: Laia, 1989.
- MOREY, M. *El hombre como argumento*. Barcelona: Anthropos, 1987.

Sistema d'avaluació

Examen parcial eliminatori i voluntari a la meitat del curs. Els alumnes que no el passin l'hauran de fer el dia de l'examen final. No hi haurà un segon parcial.

NOTA: Aquest sistema d'avaluació i el temari seran debatuts i perfilats al començament del curs.

Antropologia

CODI: 207

GRUP: B

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques
Llengua: castellà
Professor: Agustín González Gallego
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura.

Temari

1. Antropologia filosòfica: introducció i estatus actual.
2. El "subjecte": anàlisi històric.
3. Antropologia filosòfica contemporània.

Bibliografia bàsica

- FROMN, E. *Marx y su concepto del hombre*. Mèxic: FCE.
- GONZALEZ, A. *Antropologia filosòfica*. Barcelona: Montesinos.
- GONZALEZ, A. *El Orden de lo humano*. Barcelona: PPU.
- MOREY, M. *El hombre como argumento*. Barcelona: Anthropos.
- SCHELER, M. *El puesto del hombre en el cosmos*. Buenos Aires: Losada.
- STEVENSON, L. *Siete teorías de la naturaleza humana*. Madrid: Cátedra.

Sistema d'avaluació

Un exercici al mes de febrer i l'exercici final de juny.

Fonaments Biològics de la Personalitat

CODI: 208

GRUP: A

Assignatura: 2n curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques

Llengua: català

Professor: Albert Bidón Chanal

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

El curs tractarà de tres grups de temes principals:

- La composició i el funcionament de l'organisme des de les cèl·lules i com condiciona la personalitat humana sencera.
- Als nivells fisiològics més connexos amb el psiquisme, com per exemple el sistema nerviós i el sistema endocrí.
- La història de la interpretació filosòfica de la vida i dels éssers vius, així com la metodologia biològica més recent.

Bibliografia bàsica

BERNARD, Cl. *Introducción al estudio de la medicina experimental*. Fontanella, 1976.

JACOB, F. *La logique du vivant*. (trad. cast. Laia, 1973).

LWOFF, A. *El orden biológico*. Madrid: Siglo XXI.

MONOD, J. *El azar y la necesidad*. Barcelona: Barral

RUSE. *La filosofía biológica*. Madrid: Alianza Universidad.

WADDNIGTON, C.H. *Biología d'avui*. Barcelona: Teide, 1974.

Sistema d'avaluació

Examen final.

Fonaments Biològics de la Personalitat

CODI: 208

GRUP: B

Assignatura: 2n curs; optativa; semestral; hores setmanals: 4 teòriques/ 1 pràctiques

Llengua: català

Professor: Jaume Mascaró i Pons

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

El curs tractarà de tres grups de temes principals:

- La composició i el funcionament de l'organisme des de les cèl·lules i com condiciona la personalitat humana sencera.
- Els nivells fisiològics més connexos amb el psiquisme, com per exemple el sistema nerviós i el sistema endocrí.
- La història de la interpretació filosòfica de la vida i dels éssers vius, així com la metodologia biològica més recent.

Bibliografia bàsica

BERNARD, Cl. *Introducción al estudio de la medicina experimental*. Fontanella, 1976.

JACOB, F. *La logique du vivant*. (trad. cast. Laia, 1973).

LWOFF, A. *El orden biológico*. Madrid: Siglo XXI.

MONOD, J. *El azar y la necesidad*. Barcelona: Barral.

RUSE. *La filosofía biológica*. Madrid: Alianza Universidad.

WADDNIGTON, C.H. *Biología d'avui*. Barcelona: Teide, 1974.

Sistema d'avaluació

Examen final.

**Història de la Filosofia i de la
Ciència dels segles XVIII-XIX**

CODI: 301

GRUP: A

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques

Llengua: castellà

Professor: Felipe Martínez Marzoa

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la
Cultura

Temari

Les explicacions a classe se centraran en l'estudi dels autors següents:
Leibniz, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Marx, Nietzsche. Aquesta llista es
té que entendre sense perjudici de que puguin entrar en joc també altres
autors. Les explicacions estaran en connexió el més estreta possible amb
alguna selecció de textos (de la qual es recomenarà expressament la lectura)
de l'autor que s'expliqui en cada cas.

Bibliografia bàsica

Pel que fa als textos dels filòsofs, vegeu el que s'ha indicat més amunt.
Quant a la bibliografia secundària, es prefereix que no sigui de caràcter
general, sinó diversificada per autors, temes o corrents, per això es donarà
dins del curs i amb els comentaris pertinents.

Sistema d'avaluació

Hi haurà, com a mínim, una prova final escrita. La possible inclusió
d'altres sistemes d'avaluació es farà de comú acord entre estudiants i
professor.

**Història de la Filosofia i de la
Ciència dels segles XVIII-XIX**

CODI: 301

GRUP: B

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques

Llengua: català

Professor: Gonçal Mayos Solsona

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la
Cultura

Temari

Les explicacions a classe se centraran en l'estudi dels autors següents:
Leibniz, Kant, Fichte, Schelling, Hegel, Marx, Nietzsche. Aquesta llista es
té que entendre sense perjudici de que puguin entrar en joc també altres
autors. Les explicacions estaran en connexió el més estreta possible amb
alguna selecció de textos (de la qual es recomenarà expressament la lectura)
de l'autor que s'expliqui en cada cas.

Bibliografia bàsica

Pel que fa als textos dels filòsofs, vegeu el que s'ha indicat més amunt.
Quant a la bibliografia secundària, es prefereix que no sigui de caràcter
general, sinó diversificada per autors, temes o corrents, per això es donarà
dins del curs i amb els comentaris pertinents.

Sistema d'avaluació

Examen final dels coneixements mínims, complementat amb altres possibilitats
establertes de mutu acord (treballs ...).

Història de la Filosofia i de la
Ciència del segle XX

CODI: 302

GRUP: A

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques
Llengua: castellà
Professor: Manuel Cruz Rodríguez
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

El resum següent, així com la bibliografia, pot experimentar variacions segons el grup i els interessos dels respectius grups i estudiants:

1. Nietzsche, Heidegger i la hermenèutica. La perspectiva de G. Vattimo.
2. De l'existencialisme a M. Foucault: individu, llenguatge, poder.
3. Wittgenstein: del *Tractatus* a les *Investigacions filosòfiques*.
4. Filosofia de la ciència: Popper, Kuhn, Lakatos, Feyerabend.
5. Filosofia de la història i crítica social en la filosofia alemanya.

Bibliografia bàsica

- DELEUZE, G. *Foucault*. Paidós, 1988.
- DESCOMBES, V. *Le même et l'autre*. Trad. cast.: Cátedra.
- FEYERABEND, P. *Límites de la ciencia*. Paidós, 1989.
- HABERMAS, J. *El discurso filosófico de la Modernidad*. Taurus, 1989.
- LAKATOS & MUSGRAVE (ed). *La crítica y el desarrollo del conocimiento*. Grijalbo, 1975.
- PASSMORE, J. *Cien años de filosofía*. Alianza, 1981.
- POPPER, K. *Búsqueda sin término*. Tecnos, 1977.
- VATTIMO, G. *Más allá del sujeto*. Paidós, 1989.
- WITTGENSTEIN, L. *Tractatus*. Alianza, 1987.
- WITTGENSTEIN, L. *Investigaciones filosóficas*. Críticas, 1988.

Sistema d'avaluació

Un examen al febrer i un altre al juny. L'examen de juny serà la nota mitjana dels dos exàmens.

Història de la Filosofia i de la
Ciència del segle XX

CODI: 302

GRUP: B

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques
Llengua: català
Professora: Fina Birulés i Beltrán
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

El resum següent, així com la bibliografia, pot experimentar variacions segons el grup i els interessos dels respectius grups i estudiants:

1. Nietzsche, Heidegger i la hermenèutica. La perspectiva de G. Vattimo.
2. De l'existencialisme a M. Foucault: individu, llenguatge, poder.
3. Wittgenstein: del *Tractatus* a les *Investigacions filosòfiques*.
4. Filosofia de la ciència: Popper, Kuhn, Lakatos, Feyerabend.
5. Filosofia de la història i crítica social en la filosofia alemanya.

Bibliografia bàsica

- DELEUZE, G. *Foucault*. Paidós, 1988.
- DESCOMBES, V. *Le même et l'autre*. Trad. cast.: Cátedra.
- FEYERABEND, P. *Límites de la ciencia*. Paidós, 1989.
- HABERMAS, J. *El discurso filosófico de la Modernidad*. Taurus, 1989.
- LAKATOS & MUSGRAVE (ed). *La crítica y el desarrollo del conocimiento*. Grijalbo, 1975.
- PASSMORE, J. *Cien años de filosofía*. Alianza, 1981.
- POPPER, K. *Búsqueda sin término*. Tecnos, 1977.
- VATTIMO, G. *Más allá del sujeto*. Paidós, 1989.
- WITTGENSTEIN, L. *Tractatus*. Alianza, 1987.
- WITTGENSTEIN, L. *Investigaciones filosóficas*. Críticas, 1988.

Sistema d'avaluació

Un examen al febrer i un altre al juny. L'examen de juny serà la nota mitjana dels dos exàmens.

CODI: 303

GRUPS: A i B

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 3 teòriques
Llengua: castellà
Professors: Ignasi Jané (A) i Ramón Jansana (B)
Departament: Lògica, Història i Filosofia de la Ciència

Temari

El curs està estructurat en dues parts. La primera consisteix en una introducció a la teoria axiomàtica de conjunts. A la segona, s'estudien les propietats bàsiques de la lògica de primer ordre.

Els temes que es tractaran a la primera part són:

1. Axiomes d'extensionalitat, separació, unió, parell i conjunt potència.
2. Nombres naturals, conjunts finits i conjunts numerables.
3. Cardinalitat i nombres cardinals.
4. Tipus d'ordre i bons ordres.
5. L'axioma d'elecció.

Els temes que es tractaran a la segona part són:

1. Completesa de la lògica de primer ordre.
2. Teoremes de compacitat i de Löwenheim-Skolem.
3. Conceptes de primer ordre.
4. Lògica de segon ordre.

Bibliografia bàsica

- ENDERTON, H. *Elements of Set Theory*. Academic Press.
- VAUGHT, R. *Set Theory. An Introduction*. Birkhauser.
- ENDERTON, H. *A Mathematical Introduction to Logic*. Academic Press.
- EBINGHAUS, H.D.; FLUM, J.; TOMAS, W. *Mathematical Logic*. Springer-Verlag.

Sistema d'avaluació

Examen parcial de cada part.

CODI: 304

GRUPS: A i B

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 3 teòriques
Llengua: castellà
Professor: Ramón Cirera Duocastella
Departament: Lògica, Història i Filosofia de la Ciència

Temari

El curs vol proporcionar a l'alumne una introducció a la filosofia analítica contemporània a través del pensament dels seus primers representants: Frege, Russell, Wittgenstein.

El curs tractarà exclusivament aspectes teòrics, per tant, la dimensió estètica del llenguatge no serà considerada.

Es pressuposa que l'alumne ha passat amb profit pels cursos que prèviament (els dos primers anys) han tractat sobre temes lògics, epistemològics i metafísics. En concret, i sobretot, les Històries de la Filosofia Grega i Medieval i la Lògica I són, òbviament, indispensables per a la comprensió completa de l'assignatura.

A fi d'evitar problemes ulteriors, s'aconsella insistentment a tot alumne que no hagi cursat les assignatures esmentades que parli amb el professor abans de formalitzar la matrícula per poder considerar els suplementes necessaris.

Bibliografia bàsica

- HOSPERS. *Introducción al análisis filosófico*. Alianza.
- ACERO. *Filosofía y Análisis del lenguaje*. Cincel.
- FREGE. *Estudios sobre semántica*. Ariel (també Orbis).
- FREGE. *Los fundamentos de la aritmética*. Laia.
- CLACK. *La filosofía del lenguaje de Bertrand Russell*. Fernando Pons.
- RUSSELL. *Lógica y conocimiento*. Taurus (trad. cat. Laia).
- RUSSELL. *Los problemas de la filosofía*. Labor.
- RUSSELL. *Ensayos filosóficos*. Alianza.
- WITTGENSTEIN. *Tractatus logico-philosophicus*. Alianza.
- KENNY. *Wittgenstein*. Alianza.

Sistema d'avaluació

La nota de curs s'obtindrà mitjançant 3 exàmens, un per autor. Per aprovar el curs, cal aprovar-los tots tres.

Ètica

CODI: 305

GRUP: A

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques

Llengua: català

Professora: Margarita Mauri

Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. Introducció: definició, metodologia i relació de l'ètica amb d'altres ciències.
2. Les tres activitats de l'home.
3. El bé.
4. El fi.
5. La felicitat.
6. La llei moral.
7. La naturalesa humana.
8. Els actes humans.
9. La virtut.
10. L'estoïcisme.
11. L'epicureisme.
12. L'ètica de Kant.
13. L'ètica de Scheler.
14. L'ètica actual.
  - 14.1 L'intuïcionisme.
  - 14.2 L'emotivisme.
  - 14.3 El prescriptivisme.
  - 14.4 L'ètica dialògica.
  - 14.5 El neoaristotelisme.

* NOTA: El primer dia de classe es lliurarà el programa detallat juntament amb la bibliografia de cada tema.

Bibliografia bàsica

- ARANGUREN, J.L.L. *Ètica*. Madrid: Revista de Occidente, 1968.
- FAGOTHEY, A. *Ètica*. Mèxic: Interamericana, 1973.
- FINANCE, J. *Éthique générale*. Roma: PU Grégorienne, 1967.
- GONZALEZ BEDOYA, J. *Curso de ética*. Barcelona: Mitre, 1987.
- PIEPER, A.M. *Ètica y Moral*. Barcelona: Crítica, 1991.
- RODRIGUEZ LUNO, A. *Ètica*. Pamplona: EUNSA, 1972.
- SIMON, R. *Moral*. Barcelona: Herder, 1982.

Sistema d'avaluació

Dos exàmens parcials (al gener i al maig) i un treball.
Es recomana l'assistència a classe.

Ètica

CODI: 305

GRUP: B

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques

Llengua: català

Professor: Norbert Bilbeny i García

Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. Singularitat de l'acció moral.
2. Fonamentació del raonament moral.
3. Especificitat del judici moral.
4. L'obligatorietat moral.
5. El bo moral.
6. La condició de la llibertat.
7. El discurs de l'ètica.

Bibliografia bàsica

Es donarà i comentarà a classe.

Sistema d'avaluació

Examen escrit (convocatòria oficial).

Estètica

CODI: 306

GRUP: A

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques

Llengua: castellà

Professor: David Estrada Herrero

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la
Cultura

Temari

1. L'estètica: introducció a la disciplina.
2. Les polaritats estètiques.
3. Art i arts.
4. Art i artesanía.
5. Origen de l'obra d'art.
6. Terminació de l'obra d'art.
7. Art i mimesi.
8. Art i expressió.
9. Art i forma.
10. Art i símbol.
11. El judici estètic.
12. La bellesa.
13. El sublim.
14. La lletgesa.

El curs comprèn una part teòrica i una altra de pràctica -que consisteix en un comentari estètic de filmines d'obres d'art.

Bibliografia bàsica

BAYER, R. *Historia de la Estética*. Mèxic: FCE.

BEARDSLEY, M.C.; HOSPERS, J. *Estética*. Càtedra.

BERENSON, B. *Estética e Historia de las Artes Visuales*. Mèxic: FCE.

BOSANQUET, B. *Historia de la Estética*. I i II. Edicions 62.

COLLINGWOOD, R.G. *Los Principios del Arte*. Mèxic: FCE.

CROCE, B. *Breviario de Estética*. Austral, núm. 41.

ESTRADA, D. *Estética*. Herder.

HEGEL, G.W.F. *Introducción a la Estética*. Península.

KANT, I. *La Crítica del Juicio*. Austral, núm. 1620.

MORPURGO-TAGLIABUE, G. *La Estética Contemporánea*. Losada.

Sistema d'avaluació

Dos exàmens parcials (l'un al febrer i l'altre al maig).

Estètica

CODI: 306

GRUP: B

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques.

Llengua: castellà

Professor: Rafael Argullol

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la
Cultura

Temari

Orígens de l'estètica. Plató. Aristòtil. Tradició medieval. Renaixement. Classicisme i il·lustració. Arrels de la modernitat. Consciència romàntica. Kant. Hegel. Baudelaire. Goethe. Schopenhauer. Nietzsche. Crisi de fi de segle. Les avantguardes. La modernitat qüestionada.

Bibliografia bàsica

PLATÓ. *Fedre*. *El Banquet*.

ARISTÒTIL. *Poètica*.

KANT. *Crítica del Judici*.

HEGEL. *Estética*.

NIETZSCHE. *El naixement de la tragèdia*.

Sistema d'avaluació

Examen parcial i final.

Possibilitat de presentar treballs.

Teoria del Coneixement

CODI: 307

GRUP: A

Assignatura: 3r curs; optativa: anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: José Luis Arce Carrascoso
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. Plantejament general de la filosofia del coneixement.
2. El problema del coneixement i la seva dimensió antropològica.
3. Coneixement, consciència i subjectivitat.
4. L'objectivitat i els seus límits. El problema de l'irracional.
5. Experiència, percepció i coneixement del món extern.
6. El problema de la intuïció.
7. Certesa, veritat i criteri.

Bibliografia bàsica

- ARCE, J.Ll. *Hombre, conocimiento y sociedad*. Barcelona, 1988.
- BLASCO, J.Ll. *Significado y experiencia*. Barcelona, 1984.
- PAP, A. *La teoría analítica del conocimiento*.
- RABADE, S. *Estructura del conocimiento humano*. Madrid, 1969.

Sistema d'avaluació

Examen final.

Teoria del Coneixement

CODI: 307

GRUP: B

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Jordi Sales
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

Els temes generals del curs: praxi, llenguatge, consciència, subjectivitat, objectivitat, aprioritat, experiència, percepció, intuïció, límits del coneixement, irracionalitat, certesa, veritat, criteri, s'exposaran a partir de la lectura i comentaride textos cartesianes. Especialment de les *Meditationes* (1641), amb ocasió del 350è aniversari de la seva publicació. Es tindran en compte principalment les obres recents dels professors J.M. Beyssade i J.L. Marion, els quals visitaran Barcelona durant els mesos de novembre i desembre de 1991.

La segona part del curs tractarà de l'obertura dels temes cartesianes al postcartesianisme (Spinoza, Malebranche, Locke, Leibniz) i a la fenomenologia.

Bibliografia bàsica

- RODIS-LEWIS, G. *Descartes, Textes et Débats*. Le Livre du Poche, 1984.
- BEYSSADE, J.M. *La philosophie première de Descartes*. Paris: Flammarion, 1979.
- MARION, J.L. *Sur l'ontologie grise de Descartes*. Paris: Vrin, 1979.
- MARION, J.L. *Sur la théologie blanche de Descartes*. Paris: PUF, 1981.
- MARION, J.L. *Sur le prime métaphysique de Descartes*. Paris: PUF, 1986.

Sistema d'avaluació

Examen final.

Ontologia

CODI: 308

GRUP: A

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques

Llengua: castellà

Professor: Eudald Forment

Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. Gènesi històrica de la metafísica.
2. La metafísica a l'aristotelisme.
3. La metafísica essencialista.
4. La metafísica a l'idealisme.
5. Les oposicions i el retorn a la metafísica.
6. La metafísica de l'ésser.
7. Estructuració de la metafísica.
8. L'ontologia.
9. Fonament èntic.
10. Fonaments ontològics.
11. Objecte i punt de partida.
12. Metodologia.
13. L'ens.
14. Transcendentalitat i analogia de l'ens.
15. L'ens i les seves propietats transcendents.
16. Estructures ontològiques i connexions causals.

Bibliografia bàsica

- ALVIRA, T.; CLAVELL, L.; MELENDO, T. *Metafísica*. Pamplona: Eunsa, 1982.
- CANALS, F.; PREVOSTI, A. *Sant Tomàs d'Aquino: Antologia Metafísica*. Barcelona: Edicions 62, 1991.
- FORMENT, E. *Introducció a la metafísica*. 2a ed. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1985.
- GUIU, L. *Ser y obrar*. Barcelona: PPU, 1991.
- IGUAL, V. *La analogia*. Barcelona: PPU, 1989.
- WEISSMAHR, B. *Ontologia*. Barcelona: Herder, 1986.

Sistema d'avaluació

Dos exàmens quadrimestrals (febrer i maig) eliminatoris de matèria, i un examen final al juny.

A l'examen final es demanarà un treball de curs d'un autor i obra de les grans fonts del pensament metafísic, que l'alumne hagi estudiat personalment durant el curs i sobre el qual hagi consultat el professor.

Ontologia

CODI: 308

GRUP: B

Assignatura: 3r curs; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/
1 pràctiques

Llengua: castellà

Professor: José Manuel García de la Mora

Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. Ontologia i metafísica. Lineaments històrics.
2. Lògica, fenomenologia i ontologies regionals.
3. L'ésser i el llenguatge.
4. Ontologia i epistemologia.
5. Qüestions de fonamentació.
6. Sistemes ontològics i realisme integral.
7. Les categories ontològiques.
8. Teoria i crisi dels principis.

Es farà un recorregut pels principals plantejaments ontològics i la seva història; s'indagaran especialment els fonaments i principis de la teoria de l'ésser pròpia d'un realisme integral i les seves projeccions sobre la filosofia del llenguatge, la fenomenologia i l'epistemologia.

Bibliografia bàsica

A més dels grans clàssics, es recomanen:

- CANALS, F. *Cuestiones de fundamentación*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 1981.
- CENCILLO, L. *Experiencia profunda del ser*. Madrid: Gredos, 1959.
- CONILL, J. *El crepúsculo de la metafísica*. Barcelona: Anthropos, 1988.
- FINANCE, J. de. *Conocimiento del ser*. Madrid: Gredos, 1971.
- GONZALEZ ALVAREZ, A. *Ontología*. Madrid: Gredos, 1961.

Sistema d'avaluació

Dos treballs de curs i examen final escrit.

Ètica, Política i Economia

CODI: 191

GRUP: únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Francisco López Frias
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

Anàlisi econòmica del fet polític.
Teoria econòmica de la democràcia.
La discontinuïtat de la raó pràctica: el comportament *free-rider*.
Introducció a la teoria dels jocs.
Teoria de l'elecció racional.
Les virtuts econòmiques com a remei a la pobresa.
Sentiments morals i riquesa de les nacions (A. Smith).
Facilitat o benestar?
Utilitarisme i economia.
El sistema democràtic liberal.
Els principis d'economia política (J.S. Mill).
Cartisme, anarquisme i marxisme.
Teories econòmiques neoliberals.
El neoliberalisme de Hayek.
El neocontractualisme: Rawls i Buchanan.
La teoria de l'elecció pública (*public choice*) de J. Buchanan.

Bibliografia bàsica

DOWNNS, A. *Teoría económica de la democracia*. Madrid: Aguilar, 1973.
McCORMICK, R.E.; BUCHANAN, J.M.; TOLLISON, R.D. *El análisis económico de lo político*. Madrid: IEE, 1973.
SEN, A. *Sobre ética y economía*. Madrid: Alianza Universidad, 1987.
SMITH, A. *The Theory of Morals Sentiments*. D.D. Raphael; A.L. Macfie (ed). Oxford: Clarendon Press, 1970.
STIGLER, G. *El economista como predicador y otros ensayos*. Barcelona: Folio, 1987.

Sistema d'avaluació

Avaluació: examen, treball escrit i una ponència al seminari. L'alumne haurà de triar almenys dos dels sistemes.

Criteris d'avaluació: claretat en l'exposició i raonament; coneixement suficient de la història de l'ètica; assistència a classe i als seminaris; presentació oral i escrita.

La Fe Poètica (El romanticisme anglès)

CODI: 291

GRUP: únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: David Estrada Herrero
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

1. Importància del romanticisme anglès. Origen i trets més característics.
2. Rerafons cultural del romanticisme anglès. El segle XVIII. Influències religioses, filosòfiques, psicològiques i literàries. Shaftesbury, Hutcheson, Burke, Priestley, Godwin i altres. Corrents utòpics. Les *Coffe-Houses*.
3. Importància de les novel·les de S. Richardson en el desenvolupament del romanticisme anglès.
4. Sentiment i imaginació en el romanticisme anglès.
5. Wordsworth, Coleridge, Southey i altres *Lake Poets*. Blake, Shelley i Keats. Romanticisme i classicisme en Byron.
6. Mary Shelley i la novel·la gòtica anglesa.
7. John Ruskin i els romàntics victorians.
8. Walter Scott i la novel·la històrica romàntica.
9. El romanticisme anglès en les diferents arts.
10. Aportacions estètiques del romanticisme anglès.

Bibliografia bàsica

ABRAMS, M.H. *El Espejo y la lámpara*. Barral.
BÉGUIN, A. *El alma romántica y el sueño*. Mèxic: FCE.
BOWRA, C.M. *La imaginación romántica*. Taurus.
BLOOM, H. *Los poetas visionarios del Romanticismo inglés*.
BLOOM, H.; TRILLING, L. *Romantic Poetry and Prose*. Oxford.
ESTRADA, D. *Estética*. Herder.
HONOUR, R. *El Romanticismo*. Alianza.
WILLEY, B. *The 18th Century Background*. London: Chatto & Windus.
WELLEK, R. *Historia de la Crítica Moderna*. Vol. 2-3.

Sistema d'avaluació

1. Un examen de la temàtica de l'assignatura (al mes de juny).
2. Un treball relacionat amb els punts cabdals de l'assignatura.

La nota final serà la mitjana de l'examen i el treball.

Pensar en la Nit del Segle

CODI: 391

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques

Llengua: castellà

Professor: Santiago López Petit

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

L'evolució de la ciència moderna, els canvis ontològics de la realitat, les transformacions polítiques dels últims anys i, naturalment, la reflexió filosòfica contemporània, han posat en crisi tota referència metafísica i també la possibilitat del pensament crític. Evitant tot "retorn a..." o qualsevol forma de transcendentalització com a resposta a aquest perspectivisme, es tractaria d'explicitar diferents moments històrics de l'anàlisi crítica i, paral·lelament, iniciar des de l'actualitat una reflexió sobre els conceptes que una pràctica crítica renovada comporta (ordre, veritat, sentit...). La bibliografia està molt diversificada. A títol d'exemple.

Bibliografia bàsica

LYOTARD, L.F. *La condition postmoderne*. París: 1979.

DELEUZE, G. *Différence et répétition*. París: 1968.

ATLAN; PRIGOGINE; et al. *La sfida della complessità*. Milà: 1987.

WALDENFELS, B. *Der Satchel des Fremden*. Frankfurt/M.: 1980.

LUHMANN; OFFE; et al. *Le trasformazioni dello Stato*. Florència: 1980.

SENNETT, R. *Vida urbana e identidad personal*. Barcelona: 1975.

Sistema d'avaluació

Examen (o criteris decidits de comú acord).

Seminari Cosmovisiu

CODI: 491

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 3 teòriques
Llengua: castellà
Professor: Jesús Mosterín
Departament: Lògica, Història i Filosofia de la Ciència

Temari

Seminari informal. En el seu decurs es tracta d'explicar i discutir un possible enfocament cosmovisiu compatible amb la situació actual del pensament.

Es requereix capacitat analítica i crítica, parlar anglès i alemany, saber lògica, tenir interès genuí per al pensar directe i curiositat pels resultats de la ciència, així com flexibilitat, paciència i rigor intel·lectual.

Sistema d'avaluació

Examen final.

La Justícia i les seves Implicacions

CODI: 591

GRUP: A

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: català
Professor: Josep M. Esquirol
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

A. Introducció conceptual i temàtica

1. Acció humana (*praxis*), societat i poder.
2. Concepte ètic i concepte ètico-polític de justícia.
3. Ordre i utopia en la idea de la *polis* justa.
4. Igualtat, imparcialitat, equitat, rectitud. Llibertat, dret i llei.

B. La idea de justícia en alguns capítols del pensament polític (perspectiva històrica)

5. La justícia en la filosofia política clàssica.
6. Cristianisme, política i història. Ordre temporal i ordre etern.
7. Teories jusnaturalistes.
8. Sobre la legitimitat del poder polític. Utilitarisme i contractualisme.
9. Liberalisme i socialisme.

C. Repensar la idea de justícia

10. Simetria i universalitat. per una ètica normativa de la societat.
11. Justícia, alteritat, asimetria i responsabilitat.
12. Poder i participació. Teories de la democràcia.
13. Com a pont entre l'ètica, la filosofia del dret i la filosofia política.

Bibliografia bàsica

(Al començament del curs es donarà una bibliografia més extensa. També s'indicaran els textos dels clàssics que es comentaran a la part històrica.)

RAWLS, J. *Teoría de la justicia*. Mèxic: FCE, 1979.

DWORKIN, R. *Los derechos en serio*. Barcelona: Ariel, 1984.

HOFFE, O. *Estudios sobre teoría del derecho y la justicia*. Barcelona: Alfa, 1988.

VECA, S. *Questioni di giustizia*. Parma: Pratiche, 1985.

SABINE, G. *Historia de la teoría política*. Mèxic: FCE, 1983.

Sistema d'avaluació

Es demanarà un treball escrit i orientat pel professor sobre la metafísica de l'assignatura i es farà un examen al final del curs.

La Justícia i les seves Implicacions

CODI: 591

GRUP: B

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Francisco López Frías
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

Conceptes bàsics
El bo i el just, llibertat, igualtat, distribució, benestar, bé comú, economia, poder, pau, violència, llei, autoritat, participació, democràcia, estat.

Referències històriques
Egipte i Babilònia; Grècia i l'Índia; Ciceró i els estoics; l'edat mitjana; Vitoria; Spinoza, Hobbes i Locke; Rousseau i Kant; Grocio, Saint-Pierre, W. Pen, Sully, Montesquieu; Shaftesbury, Mandeville, Hutcheson, Hume, Bentham, Mill; A. Smith; B. Constant; Kelsen; Hayek; Rawls i Nozick; J. Buchanan.

Temes i corrents
Llei natural; jusnaturalisme; contractualisme; utilitarisme; cartisme; anarquisme; neocontractualisme; neoliberalisme; elecció pública; teoria dels jocs; democràcia.

Bibliografia bàsica

- SABINE, G. *Historia de la Teoría Política*. Madrid: FCE, 1989.
ARISTÒTIL. *Ètica a Nicomaco*. Política. Edició bilingüe. Madrid: IEP
PLATÓ. *La República. Las leyes. El político i Carta VII*. IB.
TRUYOL SERRA, A. *Historia de la Filosofía del Derecho y del Estado*. Madrid: Alianza Universidad Textos, 1988.
RODRIGUEZ ADRADOS, F. *La democracia ateniense*. Madrid: Alianza, 1973.
RAWLS, J. *Teoría de la justicia*. México: FCE, 1979.

Sistema d'avaluació

Avaluació: examen, treball escrit i una ponència al seminari. L'alumne haurà de triar almenys dos dels sistemes.

Críteris d'avaluació: claretat en l'exposició i raonament; coneixements filosòfics; sentit històric; sintaxi i ortografia; presentació; assistència a classe; participació en els seminaris.

Comunitat i Poder

CODI: 691

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques
Llengua: castellà
Professor: Josep M. Alsina Roca
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

El curs està enfocat a estudiar els diversos aspectes que caracteritzen les relacions entre la comunitat social i el poder polític. Es pren com a punt de partida el pensament polític dels autors següents: Aristòtil, Vitoria, Suárez, Bodin, Spinoza i Montesquieu.

1. L'origen del poder.
2. Dimensió moral del poder.
3. Autoritat i poder.
4. poder i sobirania.
5. Tipus de poder.
6. La divisió del poder.
7. Poder i consens social.
8. Límits del poder.
9. Obediència i resistència al poder.

Bibliografia bàsica

- ARISTÒTIL. *Política*. Madrid: IEP, 1951.
BODIN, J. *Los seis libros de la república*. Madrid: Tecnos, 1985.
MONTESQUIEU. *Del espíritu de las leyes*. Madrid: Tecnos, 1985.
SPINOZA, B. *Tratado político*. Madrid: Alianza Editorial, 1986.
SPINOZA, B. *Tratado teológico-político*. Madrid: Alianza Editorial, 1986.
SUAREZ, F. *De legibus*. Edició bilingüe. Madrid: CSIC, 1971.
SUAREZ, F. *Defensio fidei*. Edició bilingüe. Madrid: CSIC, 1965.
SUAREZ, F. *Deiuramiento fidelitatis*. Edició bilingüe. Madrid: CSIC, 1978.
VITORIA, F. *Sobre la potestad civil. Reelecciones teológicas*. Madrid: BAC, 1960.

Sistema d'avaluació

Examen escrit.

Els alumnes hauran de fer un treball monogràfic sobre un dels temes anteriors agafant com a referència, preferentment, algun dels autors citats abans.

Cartesianisme i Fenomenologia

CODI: 791

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Jordi Sales
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

El curs tractarà dels temes emblemàtics del cartesianisme: mètode, mecanicisme, dubte, cogito. També els grans temes de la fenomenologia husserliana: essència, significat, intencionalitat, percepció, temps, Lebenswelt, intersubjectivitat.

Bibliografia bàsica

RODIS-LEWIS, G. *Descartes. Textes et Débats*. París: Le Livre de Poche, 1984.
MOHANTY & MCKENNA. (ed). *Husserl's Phenomenology: A Textbook*. Washington, 1989.
MARION, J.L. *Réduction et Donation. Recherches sur Husserl, Heidegger et la phénoménologie*. París: PUF, 1989.

Sistema d'avaluació

Els alumnes realitzaran dos treballs: l'un sobre textos cartesianes, l'altre sobre textos fenomenològics.

Raó i Crítica en la Modernitat

CODI: 891

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: José Luis Arce Carrascoso
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. El camí de la raó des del dogmatisme al criticisme.
2. La subjectivitat com a fonament. La revolució cartesiana.
3. Criticisme i dogmatisme en el pensament de Descartes.
4. Els postulats crítics de l'empirisme.
5. L'escepticisme de la raó a David Hume.
6. Cap a una racionalitat sintètica: Kant.

Bibliografia bàsica

DESCARTES, R. *Reglas para la dirección del espíritu*.
DESCARTES, R. *Meditaciones metafísicas*.
HUME, D. *Tratado de la naturaleza humana*.
HUME, D. *Investigaciones sobre el entendimiento humano*.
KANT, E. *Crítica de la razón pura*.
KANT, E. *Prolegómenos a toda metafísica del porvenir*.

Sistema d'avaluació

Examen.

La Metafísica de Plató

CODI: 991

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Jose Manuel García de la Mora
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

Estudi del contingut ontològic dels principals *Diàlegs* de Plató; s'examinaran especialment les interpretacions més destacades i el plantejament actual de les qüestions pertinents.

1. Realitat i idealisme a l'obra platònica.
2. Les doctrines no escrites i la posteritat del platonisme.
3. La teoria de les idees: sentit i evolució de la seva problemàtica.
4. La metafísica en els *Diàlegs* dels períodes inicial i intermedi.
5. A l'entorn del *Parmènides*.
6. *Timeu*, *Sofista* i *Filebo*.
7. La maduresa doctrinal de Plató i la *Carta VII*.
8. Plató-Aristòtil i la tradició doctrinal i hermenèutica.

Bibliografia bàsica

Obres de Plató i Aristòtil, etc.

Es recomana especialment:

- ALLEN, R. E. (ed). *Studies in Plato's Metaphysics*. London: Routledge & Kegan Paul, 1965.
- MORAVCSIK, J.M.E. (ed). *Patterns in Plato's Thought*. Dordrecht: D. Reidel, 1973.
- PRIOR, W. J. *Unity and Development in Plato's Metaphysics*. London: Croom Helm, 1985.
- REALE, G. *Platone*. Milano: Vita e Pensiero, 1990.
- SAYRE, K.M. *Plato's Late Ontology: A Riddle Resolved*. Princeton: Univ. Press, 1983.
- SCHUHL, P.M. *L'Oeuvre de Platon*. Paris: Libr. Hachette, 1954.
- VLASTOS, G. *Platonic Studies*. Princeton: Univ. Press, 1973.

Sistema d'avaluació

Dos treballs i un examen final.

El coneixement racional de Déu

CODI: A91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Eudald Forment
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. L'ontologia i la teologia natural.
2. Possibilitat de la teologia natural.
3. Necessitat de la demostració de l'existència de Déu.
4. Fonaments de la demostrabilitat de Déu.
5. Les proves de Déu en el pensament antic.
6. Les demostracions de l'existència de Déu a la filosofia cristiana.
7. L'argument ontològic.
8. Les proves ascendents.
9. El coneixement de l'essència de Déu.
10. Déu i el món.

Bibliografia bàsica

- CANALS, F. *Historia de la Filosofía Medieval*. 3a ed. Barcelona: Herder, 1985.
- FORMENT, E. *El problema de Dios en la Metafísica*. 2a ed. Barcelona: PPU, 1988.
- FORMENT, E. *Dios y el hombre*. Traducció catalana *Déu i l'home*. Barcelona: Casals, 1987.
- GARRIGOU-LAGRANGE, R. *Dios. I. Su existencia. II. Su naturaleza*. Madrid: Ediciones Palabra, 1977.
- GONZALEZ, A.L. *Teología natural*. Pamplona: 1985.

Sistema d'avaluació

Dos exàmens quadrimestrals (al febrer i al maig) eliminatoris de matèria, i un examen final al juny.

També es demanarà a l'examen final un treball de curs d'un text que l'alumne hagi estudiat durant el curs.

Els graus de perfecció

GRUP: Únic

CODI: B91

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques
Llengua: castellà
Professor: Eudald Forment
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica.

Temari

1. Les propietats transcendents.
2. La unitat.
3. La veritat.
4. La bondat.
5. La bellesa.
6. La multiplicitat, l'error, el mal i la lletgesa.
7. La naturalesa.
8. La vida.
9. L'esperit.
10. La persona.

Bibliografia bàsica

- BOFILL, J. *La escala de los seres*. Barcelona: Cristiandad, 1950.
- CANALS, F. *Sobre la esencia del conocimiento*. Barcelona: PPU, 1987.
- CARDONA, C. *Metafísica del bien y del mal*. Pamplona: Eunsa, 1987.
- FORMENT, E. *Filosofía del ser*. Barcelona: PPU, 1988.
- FORMENT, E. *Ser y persona*. 2a ed. Barcelona: Edicions Universitàries de Barcelona, 1983.
- FORMENT, E. *Persona y modo substancial*. 2a ed. Barcelona: PPU, 1984.
- LOBATO, A. *Ser y belleza*. Barcelona: Herder, 1965.
- TORRALBA, F. *Cercles infernals*. Barcelona: Edicions 62, 1990.

Sistema d'avaluació

Dos exàmens quadrimenstrals (al febrer i al maig) eliminatoris de matèria, i un examen final al juny.

Els alumnes que ho vulguin poden aportar a l'examen final un treball de curs sobre una obra que hagin estudiat personalment i que sigui una de les fonts del temari.

Habermas: ètica i política

CODI: C91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: català
Professora: Margarita Boladeras i Cucurella
Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. La relació teoria-praxis en les diferents èpoques.
2. Les revolucions polítiques i la "declaració" dels drets humans en el s. XVIII. El naixement de "l'opinió pública" en un sentit modern.
3. El desenvolupament de les societats modernes. Democràcia i estat de dret. Formalització i burocratització.
4. Coneixement i interès. Marx. Max Weber. Peirce. G.H. Mead. La perspectiva d'Habermas.
5. La teoria de l'acció comunicativa com a paradigma filosòfico-social. Consens i disens. Individu i sistema a la societat actual.
6. Consciència moral i acció comunicativa. Ètica discursiva o comunicativa.
7. Ètica i democràcia.

Bibliografia bàsica

- HABERMAS, J. *Teoría y praxis*. Buenos Aires: Sur, 1966. Madrid: Tecnos.
- id. *Conocimiento e interés*. Madrid: Taurus, 1982.
- id. *Problemas de legitimación en el capitalismo tardío*. Buenos Aires: Amorrortu, 1975.
- id. *Teoría de la acción comunicativa*. 2 vol. Madrid: Taurus, 1987.
- id. *Consciencia moral y acción comunicativa*. Barcelona: Península, 1985.
- id. *Ensayos políticos*. Barcelona: Península, 1988.
- BOLADERAS, M. *Razón crítica y sociedad*. Barcelona: PPU, 1985.
- MCCARTHY, T. *La teoría crítica de J. Habermas*. Madrid: Tecnos, 1987.

Sistema d'avaluació

- 1) Treball: exposició i discussió en el seminari.
- 2) Prova escrita a final de curs (dues hores): 2 comentaris de text de les obres tractades durant el curs.

El primer Aristòtil i la seva metafísica (II)

GRUP: ùnic

CODI: D91

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Antonio Alegre Gorri
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

S'efectuarà, al llarg del curs, una anàlisi detallada de les doctrines metafísiques d'Aristòtil, però en connexió amb altres doctrines aristotèliques: física, ètica, política, per definir quin és el concepte de ciència i de filosofia que Aristòtil posseïa. Cap pensador pot ser abordat fora del seu context, tant socio-polític com cultural, per això s'abordarà el context de l'època d'Aristòtil, i la filosofia anterior, especialment la de Plató, Espeusip, Xenòcrates, que varen determinar la filosofia de l'Estagirita. Es tindrà en compte especialment el primer Aristòtil i, sobretot, la Metafísica, que serà llegida i comentada a classe línia per línia.

Al començament del curs es donarà una llarga bibliografia, però es treballaran especialment les fontes i textos directes d'Aristòtil, i els dels altres autors a què es faci referència. Es pretén ensenyar a l'alumnat a confeccionar treballs d'investigació, que poden ser inicis de tesi, i a dedicar-se al treball de les fonts i textos directes.

Bibliografia bàsica

1. Fonts:

ARISTÒTIL. *La Metafísica*. Madrid: Gredos, 1982.

id. *Acerca del Alma*. Madrid: Gredos, 1983.

id. *Física*. París: Les Belles Lettres, 1965.

Aiximateix, tots els *Diàlegs* de Plató; edicions de Gredos, IEC, Bernat Metge, etc.

2. Literatura secundària:

ALEGRE, A. *Estudios sobre los presocráticos*. Barcelona: Anthropos, 1985.

id. *La sofística y Sócrates*. Barcelona: Montesinos, 1986.

id. *Historia de la Filosofía Antigua*. Barcelona: Anthropos, 1988.

AUBENQUE, P. *El problema del ser en Aristóteles*. Barcelona: Taurus, 1983.

BERTI, E. *La filosofía del primo Aristotele*. Florència: Olschki, 1962.

JAEGGER, W. *Aristóteles*. Mèxic: FCE, 1983.

REALE, G. *Il concetto di filosofia prima e l'unità della Metafisica di Aristotele*. Milano: Vita e Pensiero, 1984.

Sistema d'avaluació

Examen escrit final.

El terme "dialèctica":
de Plató a Hegel

CODI: E91

GRUP: Únic

Assignatura: 4r i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Felipe Martínez Marzoa
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

1. Dialèctica a Plató
2. Recepció trivialitzant del sentit platònic: ús retrospectiu de la paraula dialèctica i equívocs a què dona lloc.
3. La noció de dialèctica a Kant.
4. Els avatars del terme dialèctica en el naixement de l'idealisme.
5. De com es restableix (o es creu restablir) la connexió amb Plató.
6. Dialèctica a Hegel.

Bibliografia bàsica

La bibliografia fonamental són les obres dels autors citats en el resum del programa i d'alguns altres. Donada la relativa complexitat de l'accés a textos concrets (context, problemes d'edicions diverses, etc.) seran precisades les indicacions detallades a classe.

Sistema d'avaluació

Hi haurà, com a mínim, una prova final escrita. La possible inclusió d'altres sistemes d'avaluació es farà de comú acord entre estudiants i professor.

Els Diàlegs de Giordano Bruno

CODI: F91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Miguel Angel Granada Martínez
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

Estudi de l'obra italiana de Giordano Bruno. Es tindrà en compte especialment la seva configuració com a obra unitària que traça, des de la premissa copernicana, un programa cosmològic-ontològic amb una directa dimensió teològica i religiosa polèmica amb el conjunt del cristianisme.

Bibliografia bàsica

BRUNO, G. *Dialoghi italiani*. Florència: Gentile-Aquilecchia, 1958.

id. *La cena de las cenizas*. Madrid: Alianza Universidad, 1987.

id. "De la causa, principio y uno". A: *Mundo, magia y memoria*. Madrid: Taurus, 1973, 1982.

id. *Sobre el infinito universo y los mundos*. Buenos Aires: Aguilar, 1972.

id. *Expulsión de la bestia triunfante*. Madrid: Alianza, 1989.

id. *Cábala del caballo Pegaso*. Madrid: Alianza, 1987.

id. *Los heróicos furros*. Madrid: Tecnos, 1987.

La bibliografia secundària s'indicarà a començament de curs.

Sistema d'avaluació

Examen final i treball escrit.

Introducció a la filosofia de Hegel.

CODI: G91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: català
Professor: Ramon Valls Plana
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

Es llegirà a classe i es comentarà:

De la Fenomenologia de l'Esperit: Introducció. Capítol I, capítol IV (fragment introductor i secció A) i capítol VI Concepte del llenguatge i la seva eficàcia.

De la Lògica: pròlegs, introducció i fragment sobre el començament de la ciència.

De la Filosofia del Dret: Introducció; la societat civil. (Sistema de les necessitats).

Bibliografia bàsica

Fenomenologia de l'Esperit. Trad. català de J. Leita. Barcelona: Laia, 1985.

Ciencia de la lògica. Traducció d'Augusta i Rodolfo Mondolfo. Buenos Aires: Soler-Hachette, 1955.

Principios de la Filosofía del Derecho. Trad. de Juan Luis Vermal. Barcelona: Edhasa, 1988.

Lecciones sobre Filosofía de la Historia. Trad. de W. Roces. Reimpreses diverses vegades per l'Editorial Revista de Occidente des de l'any 1928 i recentment (1980) a Alianza Editorial.

Abans del curs és útil llegir o haver llegit algun llibre d'introducció general a Hegel i la seva filosofia. Entre altres, poden complir aquesta funció:

KAUFFMANN. *Hegel.* Madrid: Alianza Editorial, 1968.

SERRAU. *Hegel y el hegelianismo.* Eudeba. Que sais-je? Original francès col·lecció. Buenos Aires, 1964.

CHATELET. *Hegel según Hegel.* Barcelona: Laia, 1972.

MARCUSE. *Razón y revolución.* Madrid: Alianza Editorial.

GOMEZ PIN, V. *Conocer a ...Hegel.* Dopesa.

VALLS, R. *La Dialéctica.* Barcelona: Montesinos editor, 1981.

Sistema d'avaluació

Avaluació. Dos treballs d'anàlisi de text previs a l'examen. Examen parcial al febrer i examen final al juny.

Individu i Història

CODI: H91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: català
Professora: Fina Birulés
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

En els darrers anys, en l'àmbit de la filosofia de les ciències socials, el debat sobre l'Individualisme metodològic ha reaparegut amb força. Aquest debat ha girat al voltant de la possibilitat d'aïllar -en la tesi individualista- un nucli problemàtic sobre el qual encara valgui la pena de pensar.

El curs estarà centrat en aquest debat i en els seus antecedents en el pensament historicista del segle XIX.

Bibliografia bàsica

ELSTER, J. *Domar la suerte.* Paidós.

id. *Tuercas y tornillos.* Gedisa

GALEOTTI, A. *Individuale e Collettivo.* Franco Angelli.

DAVIDSON, D. *Essays on Actions and Events.* Oxford Univ. Press.

ROSSI, P. *Lo storicismo tedesco contemporaneo.* Einaudi.

Sistema d'avaluació

Examen final.

La Comprensió de l'Acció

CODI: J91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: Manuel Cruz Rodriguez
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

Al llarg del curs es plantejaran, fonamentalment, tres objectius:

1. Establir les relacions entre el concepte d'acció, en les diferents concepcions dominants a la filosofia contemporània, i el discurs històric.
2. Examinar els problemes metodològics que planteja la relació entre el concepte d'acció i les diferents interpretacions de la historiografia.
3. Considerar la possibilitat teòrica que la categoria d'acció permeti un replantejament de l'objecte del discurs històric.

Bibliografia bàsica

ANSCOMBE, G.E. *Intención*. Paidós.
ROCOEUR, P. *El discurso de la acción*. Cátedra.
WHITE, A.R. (ed.) *La filosofía de la acción*. FCE.
MOSTERIN, J. *Racionalidad y acción humana*. Alianza.
CRUZ, M. *Filosofía de la historia*. Paidós.

Sistema d'avaluació

Examen final al juny.

També es considerarà la possibilitat de realitzar un treball opcional.

El panteó de Nietzsche

CODI: K91

GRUP: A i B

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques
Llengua: castellà
Professor: Miquel Morey Farré
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

L'objectiu del curs és intentar de fer una caracterització de la filosofia de l'estil nietzschenià i els problemes que s'hi relacionen, a partir d'una anàlisi de les principals figures en què s'articula el seu pensament i que constitueix una mena de proposta de panteó mitològic amb vista a un nou paganisme.

El període considerat aquí és 1882-1886.

Bibliografia bàsica

Obres de Nietzsche:

La Gaya Ciencia.
Así habló Zaratustra.
Más allá del bien y del mal.
Fragmentos póstumos (1880-1884).

Lectures auxiliars:

COLLI, G. *Después de Nietzsche*. Anagrama
DELEUZE, G. *Nietzsche y la filosofía*. Anagrama.
FINK, E. *Nietzsche y la filosofía*. Alianza.

Sistema d'avaluació

Avaluació final mitjançant un comentari de text.

**La Funció del Llenguatge:
Veritat i Poder**

CODI: L91

GRUP: ùnic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques
Llengua: castellà
Professor: José Mª Ortega Ortiz
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

Encara que Horkheimer no ha produït una "teoria del llenguatge" pròpiament dita, no manquen a la seva obra, no obstant això, reflexions sobre la funció del llenguatge, que varen ser determinants en el desenvolupament de la *Teoria Crítica*, de manera especial en el canvi de posició de Horkheimer al final de la dècada dels trenta i al començament dels quaranta.

Així doncs, el curs es proposa:

- Analitzar la funció del llenguatge a la primera *Teoria Crítica*.
- Continuar l'anàlisi en els textos no publicats a partir de 1939.

Bibliografia bàsica

- HORKHEIMER, M. *Teoría Crítica*. Buenos Aires: Amorrortu.
- id. *Dialéctica del Iluminismo*. Buenos Aires: Sur, 1970.
- id. *Crítica de la Razón Instrumental*. Buenos Aires: Sur, 1973.
- FOUCAULT, M. *L'Ordre du discours*. París: Gallimard, 1971. (Trad. cast. Tusquets).
- MOREY, M. *Lectura de Foucault*. Madrid: Taurus, 1983.
- WITTGENSTEIN, L. *Investigaciones Filosóficas*. Barcelona: Crítica, 1988.

Sistema d'avaluació

Examen final.

El Platonisme del Segle XII

CODI: M91

GRUP: ùnic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques
Llengua: català
Professor: Francesc J. Fortuny Bonet
Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

Al llarg del curs s'analitzaran en profunditat els conceptes clau a través d'unes poques obres: els autors de Chartres fonamentalment, G. de Conches, Pere Abelard, J. de Salisbury, en especial. Caldrà descobrir-hi els significats del moment per contraposició amb els clàssics i amb els del seu perllongat futur, en els segles de maduració després de les primeres i genials intuïcions medievals.

El curs inclourà nocions i pràctiques d'informàtica aplicada a la filosofia, sempre que sigui possible. Cal tenir nocions d'informàtica com a usuari. I cal un mínim de llatí clàssic i medieval, ja que quasi no hi ha traduccions dels textos que s'han d'utilitzar. Es aconsellable saber grec i alguns idiomes moderns. El curs preveu que els alumnes matriculats tinguin una part ben activa en el desenvolupament dels temes.

Bibliografia bàsica

Les edicions del text llatí més usuals són la *Patrologia Latina Migne* (edicions "autoritzades"), el *Corpus Christianorum*, els *Beiträge zur Geschichte der Ph. und Th. des Mittelalters*, els *Archives d'Histoire Litteraire et Doctrinale du Moyen Age*, els *Medieval Studies*, ... (ed. "crítiques") i les edicions crítiques d'obres aïllades. Els primers dies del curs es donarà als interessats una bibliografia amb les fonts i la bibliografia secundària més general. La recerca de la bibliografia específica i dels darrers anys és part de l'activitat individual en el curs.

Sistema d'avaluació

Examen final.

Filosofia de la Cultura

CODI: N91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques

Llengua: castellà

Professor: Antonio Aguilera Pedrosa

Departament: Història de la Filosofia, Estètica i Filosofia de la Cultura

Temari

"Una filosofia de la cultura comença amb el supòsit que el món de la cultura no és un mer agregat de fets disgregats i dispersos; tracta de comprendre'ls com un sistema, com un tot orgànic" (Cassirer). "Una filosofia que vulgui portar aquesta intuïció a un nivell conceptual ha de recuperar les empremtes disperses de la raó en les mateixes pràctiques comunicatives (...). No obstant això, no pot repetir simplement l'intent, desacreditat ja fa temps, de projectar alguna representació teòrica del món com un tot" (Habermas).

1. La cultura com a sistema simbòlic.
2. Cultura i biologia.
3. La Cultura com a subsistema social.

Bibliografia bàsica

CASSIRER. *Filosofia de las formas simbólicas*. Mèxic: FCE.

GEHLEN. *El hombre*. Salamanca: Sígueme.

HABERMAS. *Teoría de la acción comunicativa*. Madrid: Taurus.

Sistema d'avaluació

1. Treball sobre un tema del curs. Ha de contenir referències precises, cites, bibliografia. Màxima extensió: 10 pàgines.
2. Treball lliure sobre algun aspecte del curs.
3. Possible exposició dels treballs a classe.
4. Examen final sobre tot el material desenvolupat en el curs.

Aspectes de la Revolució Científica

CODI: O91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques

Llengua: castellà

Professor: Antonio Beltrán Marí

Departament: Lògica, Història i Filosofia de la Ciència

Temari

Tal com el seu nom indica, el seminari presentarà diferents aspectes relacionats amb la revolució científica. En primer lloc, es durà a terme una exposició de la història de les dues disciplines -física, astronomia- protagonistes de la revolució conceptual del s. XVII. En segon lloc, s'assenyalaran algunes diferències teòriques entre el continent europeu i la Gran Bretanya en aquest moment històric. I finalment, s'exposaran aspectes centrals de la problemàtica que s'ha plantejat la historiografia de la revolució científica: continuïtat-ruptura, màgia-ciència-racionalitat, internalisme-externalisme.

Bibliografia bàsica

BUTTERFIELD, H. *Los orígenes de la ciencia moderna*. Madrid: Taurus, 1958, 1971 (1 posteriors).

KOYRE, H. *Estudios de historia del pensamiento científico*. Madrid: s. XXI, 1977.

HALL, A.R. *La Revolución Científica*. Barcelona: Critica, 1985.

BOAS HALL, M. *The Scientific Renaissance 1450-1630*. Nova York: Harper Torchbooks, 1966.

Sistema d'avaluació

Es farà un treball escollit per l'alumne d'acord amb el professor, a més d'una exposició del tema escollit.

Sociologia del Coneixement

CODI: P91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques

Llengua: català/castellà

Professor: Manuel Medina

Departament: Lògica, Història i Filosofia de la Ciència

Temari

Els nous estudis socials de ciència i tecnologia han marcat un gir radical en les concepcions estàndard de la ciència i la tecnologia caracteritzades pel seu caire teoricista heretat de la tradició filosòfica. La sociologia del coneixement científic i de la tecnologia, juntament amb els estudis d'història social de la ciència i de la tècnica, han fet insostenibles les concepcions de la ciència i de la tecnologia llegades per la filosofia i la història de la ciència vigents. La ciència se'ns presenta com una empresa normal, és a dir, essencialment social, a la qual no s'ha d'assignar cap atribut epistemològic especial ni privilegis ètics o polítics. Igual que tota la resta de les realitzacions culturals de l'home, ciència i tecnologia són construccions socials. Les conseqüències de les posicions constructivistes per a l'àmbit de la pràctica són transcendents, perquè, en contra de la pretesa neutralitat i immunitat política de la ciència, obliguen a un replantejament radical de les formes d'avaluació de la ciència i la tecnologia, de l'educació i de la política científica i tecnològica. En el camp de la filosofia, la deconstrucció sociològica i històrica de les concepcions estàndard de la ciència i la tecnologia plantegen, com a darrer pas, la seva deconstrucció filosòfica sistemàtica. Aquesta és precisament la tasca de la filosofia constructiva de la ciència i de la tecnologia.

Bibliografia bàsica

WOOLGAR, St. *Ciencia: abriendo la caja negra*. Barcelona: Anthropos, 1991.

LATOURE, B. *Ciencia en acción*.

BIJKER, W.E.; TH, P. HUGHEST; T.J. PINCH; *The Social Construction of Technological Systems. New Directions in the Sociology and History of Technology*. Cambridge Mas. MIT press, 1987.

KNORR-CETINA, K.D.; M. MULKAY (ed.) *Science Observed. Perspectives on the Social Study of Science*. Londres: Sage Publications, 1983.

Sistema d'avaluació

Participació a classe:	20 %
Treballs durant el curs:	40 %
Examen final:	40 %

Temes de teoria de models

CODI: Q91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 3 teòriques

Llengua: castellà

Professor: Enrique Casanovas

Departament: Lògica, Història i Filosofia de la Ciència.

Temari

0. Preliminars:

Llenguatges i estructures. Relació de satisfacció. Teoremes de compacitat i de Löwenheim-Skolem.

1. Isomorfia parcial:

Isomorfia, isomorfia parcial i equivalència elemental. La lògica $L_{\infty \omega}$.

2. Extensions elementals:

Extensions, immersions i diagrames. Teoremes ascendent i descendent de Löwenheim-Skolem. Unions de cadenes elementals.

3. Omissió de tipus:

Teorema d'omissió de tipus. Algebres de Lindenbaum-Tarski. Correspondència entre ultrafiltres i tipus ω -lògica.

4. Definibilitat i interpolació:

Teoremes de definibilitat de Beth i Svenonius. Teorema d'interpolació de Craig. Test de consistència de Robinson.

5. Models numerables de teories completes:

Models primers, atòmics, universals i ω -saturats. Caracterització de les teories ω -categòriques.

6. Quantificació de cardinalitat:

Les lògiques $L(Q_0)$ y $L(Q_1)$. Teoremes de Löwenheim-Skolem. Teorema de completesa per a $L(Q_1)$.

7. Teoremes de Lindstrom:

Lògiques abstractes. Caracteritzacions de la lògica de primer ordre.

Altres temes opcionals:

Ultraproductes, model-completesa, indiscernibles, classes elementals i projectives, saturació.

Bibliografia bàsica

BELL, J.L.; MACHOVER, M. *A course in mathematical logic*. North Holland, 1977.

CHANY, C.C.; KEISLER, H.J. *Model Theory*. North Holland, 1973.

EBBINGHAUS, H.D.; FLUM, J.; THOMAS, W. *Mathematical Logic*. Springer-Verlag, 1984.

ENDERTON, H.B. *A mathematical introduction to logic*. Academic Press, 1982.

JANE, I. *Algebras de Boole y Lógica*. Barcelona: Public. Univ. Barcelona, 1989.

Sistema d'avaluació

Examen final.

Teories de la veritat i teories del significat

CODI: R91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques

Llengua: castellà

Professor: Manuel García-Carpintero Sánchez-Miguel

Departament: Lògica, Història i Filosofia de la Ciència

Temari

A la literatura filosòfica "analítica" relacionada amb el concepte de veritat, s'hi poden discernir dues empreses conceptuals diferents, i segons alguns, contraposades.

La primera es proposa oferir una anàlisi del concepte intuïtiu de veritat, o almenys una explicació d'aquest -en el sentit carnapià del terme: és a dir, la definició precisa d'un nou predicat, coextensional amb el predicat intuïtiu i almenys tan fructífer teòricament com aquell.

La solució, o potser "dissolució" del problema que plantegen les paradoxes semàntiques (la més notòria de les quals és la paradoxa del mentider) pertany a aquest capítol. La segona de les empreses conceptuals mencionades al començament té per objectiu oferir una explicació del concepte de significat, i d'altres conceptes similars fonamentals pertanyents a l'àmbit de la filosofia del llenguatge. Encara que no hi hagués raons intuïtives per creure-ho així, amb l'obra de Donald Davidson n'hi hauria prou per justificar la importància del concepte de veritat a l'explicació del concepte de significat.

L'objectiu bàsic d'aquest curs és presentar i discutir els resultats dels treballs més importants (notòriament difícils) pertanyents a cadascuna d'aquestes empreses.

Requisits: Cal haver cursat *Lògica I* i *Filosofia del llenguatge*. Per altra banda, tot i que es podran superar els mínims necessaris per aprovar el curs sense aquesta capacitat, per assolir un aprofitament satisfactori s'ha de poder llegir l'anglès.

Bibliografia bàsica

DAVIDSON, D. *Inquiries into Truth and Interpretation*. Oxford: Oxford University Press, 1984. (Traducció al castellà a GEDISA).

DUMMETT, M. *Truth and Others Enigmas*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1978.

PUTNAM, H. *Reason, Truth and History*. Cambridge: Cambridge University Press, 1982. (Traducció al castellà a TECNOS).

TARSKI, A. *Logic, Semantics, Metamathematics*. John Corcoran (ed.). Indianapolis: Hackett Pub. Co., 1983.

Sistema d'avaluació

Examen final.

Ètica Contemporània

CODI: S91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques

Llengua: català

Professor: Norbert Bilbeny i García

Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. El debat ètic actual.
2. Wittgenstein i la filosofia moral analítica.
3. Existencialisme i postmodernisme.
4. MacIntyre i el neoaristotelisme.
5. Rawls i el neocontractualisme.
6. Habermas i el problema de la racionalitat.
7. Arendt i la recerca d'un pensament moral.

Bibliografia bàsica

Es donarà i comentarà a classe.

Sistema d'avaluació

Treball individual per escrit i examen escrit.
Se'n farà la mitjana.

La constitució d'una filosofia de la natura

CODI: T91

GRUP: Únic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques

Llengua: català

Professor: Antoni Prevosti i Monclús

Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

El curs serà un seminari, on es llegiran i comentaran textos sobre el problema de la caducitat i el canvi, procedents de diversos àmbits culturals i històrics, per tal de distinguir les diverses actituds i maneres d'abordar la qüestió. S'analitzaran més detingudament algunes d'aquestes formes, les més rellevants per al nostre temps. En particular s'estudiarà l'actitud científica i s'intentarà definir, per contrast, l'actitud filosòfica. Finalment es llegiran i discutiran textos contemporanis sobre els fonaments i la constitució de la filosofia de la natura, amb especial atenció als que es situen dins la tradició aristotèlica i tomista.

Bibliografia bàsica

AGAZZI, E. *Temas y problemas de filosofía de la física*. Barcelona: Herder, 1980.

IOANNIS A STO. THOMA. *Cursus Philosophicus Thomisticus*. 3 vol. Torí: Marietti, 1950.

MARITAIN, J. *Filosofia de la naturalesa*. Bs. As. Club de lectores, 1967.

PETIT, J.M. *La filosofia de la naturalesa como saber filosòfico*. Barcelona: Acervo, 1980.

PREVOSTI, A. *La física d'Aristòtil. Una ciència filosòfica de la natura*. Barcelona: PPU, 1984.

PREVOSTI, A. *Ciència i transcendència*. Barcelona: Casals, 1987.

THOMAS DE VIO CAIETANUS. *De subjecto naturalis philosophiae quaesitum*. (Fotocòpies de l'edició de Venècia, 1573.)

Sistema d'avaluació

Examen oficial.

Teoria de conjunts

CODI: U91

GRUP: ùnic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 3 teòriques

Llengua: castellà

Professor: Igansi Jané

Departament: Lògica, Història i Filosofia de la Ciència

Temari

El tema central del curs, el constitueix el desenvolupament de la concepció iterativa dels conjunts, plasmada en la teoria de Zermelo-Fraenkel.

Prèviament, discutirem altres maneres d'entendre els conjunts, en particular la teoria dels tipus de Russell i les distintes teories de Quine, i donarem arguments a favor de la nostra elecció.

Després de l'estudi detallat de la teoria de Zermelo-Fraenkel, ens ocuparem de certes qüestions de caràcter més pròpiament filosòfic referents a què són els conjunts i què en podem saber sobre ells.

Bibliografia bàsica

FRANK R. DRAKE. *Set Theory: An introduction to large cardinals*. North Holland, 1974, capítols 1, 2 i 3.

FRAENKEL, BAR-HILLEL, LEVY. *Foundations of Set Theory*. (2a ed.) North Holland, 1973.

Articles de ERNST ZERMELO ("A new proof of the possibility of a well-ordering") i de BERTRAND RUSSELL ("Mathematical Logic as based on the theory of types"). A: J. van Heijenoort. (ed.) *From Frege to Godel*. Harvard University Press, 1967.

Articles de PAUL BERNAYS ("On platonism in Mathematics"), de KURT GODEL ("Russell's Mathematical Logic" i "What is Cantor's continuum problem?"), de GEORGE BOLOS ("The iterative concept of set") i de HAO WANG ("The concept of set"). A: *Philosophy of Mathematics, selected readings*. (2a ed.) Cambridge University Press, 1983.

Sistema d'avaluació

Exercicis periòdics i exàmens parcials.

Ètiques i Polítiques Il·lustrades

CODI: V91

GRUP: ùnic

Assignatura: 4t i 5è cursos; optativa; anual; hores setmanals: 2 teòriques/ 1 pràctiques

Llengua: castellà

Professor: J.M. Bermudo Avila

Departament: Filosofia Teorètica i Pràctica

Temari

1. Primer semestre: Hume: la moral política.

1.1 L'escepticisme i l'epistemologia empirista.

1.2 La moral humeana entre la raó, el sentimen i l'hàbit.

1.3 La teoria humeana de la justícia: jusnaturalisme, contractualisme i utilitarisme.

2. Segon semestre: Rousseau: la política moral.

2.1 Crítica rousseauiana a les arts, a la societat i a la raó.

2.2 L'home rousseauianà: entre la naturalesa perduda i la naturalesa oculta.

2.3 La política rousseauiana: entre el contracte liberal-libertari i la voluntat general-racional igualitària.

Bibliografia bàsica

A) Sobre Hume:

Norman Kemp Smith. *The Philosophy of David Hume*. Londres: MacMillan, 1941; Anthony Flew. *Hume's Philosophy of Belief*. Londres: Routledge and Kegan Paul, 1961; Robert J. Fogelin. *Hume's Skepticism in the Treatise of Human Nature*. Londres: Routledge and Kegan Paul, 1985; J. Kemp. *Ethical Naturalism: Hobbes and Hume*. Londres: MacMillan, 1970; D. Broiles. *The moral philosophy of David Hume*. La Haya: Nishjoff, 1964; Jonathan Harrison. *Hume's Moral Epistemology i Hume's theory of Justice*. Oxford: Clarendon Press, 1966 i 1981; Duncan Forbes. *Hume's Philosophical Politics*. Cambridge Univ. Press, 1975; Knud Haakonsen. *The Science of a Legislator*. Cambridge Univ. Press, 1981; David Miller. *Philosophy and Ideology in Hume's Political Thought*. Oxford: Clarendon Press, 1981.

B) Sobre Rousseau:

M. Ansot-Dourlen. *Dénaturation et violence dans la pensée de J.J. Rousseau*. París: Klincksieck, 1975; R. Deraté. *J.J. Rousseau et la science politique de son temps*. París: Vrin, 1950; B. Baczko. *Rousseau, Solitude et communauté*. París: Mouton, 1974; L.G. Crocker. *Jean-Jacques Rousseau*. 2 vol. Londres: MacMillan, 1968/1973 i *Rousseau's Social Contract. An Interpretation*. Cleveland U. P., 1968; V. Goldschmidt. *Anthropologie et Politique: Les principes du système de Rousseau*. París: Vrin, 1974; AA.VV. *Rousseau et la philosophie politique*. París: PUF, 1965; R. Polin. *La politique de la solitud*. París: PUF, 1971.

Sistema d'avaluació

Proves finals al febrer ("Hume") i al juny ("Hume" i "Rousseau"), de manera diferenciada. Per aprovar l'assignatura cal superar els dos blocs de manera independent. Podran completar-se els exàmens amb un dossier-memòria del curs totalment voluntari, que sigui un recull de recensions i comentaris crítics als textos i temes treballats. La qualificació final serà la mitjana ponderada entre els exàmens dels semestres corregits i matisada, en cas d'haver-ne presentat, pels mèrits de la memòria.